

SLC:s förbundsfullmäktiges höstmöte

3.12.2021

Öppningsanförande, fullmäktigeordförande Kristian Westerholm

Bästa fullmäktige,

Vi möts idag för första gången på två år för att samtidigt försenat fira SLC:s 75 årsjubileum. Covid-epidemin har hindrat oss från att träffas till riktiga möten och har också föranlett att den inplanerade SLC-kongressen skjutits fram till sommaren 2022 och jubileumsfesten har omformats till en digital show.

Det gångna året har inte varit särdeles lätt för vår näring och våra medlemmar. En torr sommar har lett till rekordlåga skördar. Spannmålsodlarna har till viss del fått den dåliga skörden kompensera med starkare spannmålspriser medan husdjursproducenterna hamnar ersätta den uteblivna foderskörden med dyrt köpfoder. Krisen har ju dessutom förvärrats av höga prisförhöjningar på så gott som alla produktionsinsatser, särskilt på gödsel och energi. Någon snabb lösning på kostnadskrisen finns inte i sikte. Uppenbart är att de höga priserna på foder, gödsel och energi kommer att stå sig åtminstone fram till nästa odlingsäsong.

Det är ju inte bara jordbruket som märkt av högre kostnader. Till följd av kraftiga stödpaket och en snabb återgång i ekonomin efter Covid-pandemin så har inflationen kommit i gång. I Finland var inflationen i oktober 3,2 % och i till exempel Tyskland över 5 %. Om detta är bestående eller endast temporärt är nationalekonomerna oense om men uppenbart är att den högre inflationen kan bli bestående med högre marknadsräntor som följd – svårt för pessimisten att se något gott i det.

Dessvärre har de ökade kostnaderna på gårdarna inte alls kunnat kompenseras med bättre priser på våra produkter. Som sagt så är det endast priserna på spannmål och oljeväxter som stigit märkbart, på kött och mjölk är de små förhöjningar som hittills aviserats långt ifrån tillräckliga.

Klart är att denna kris inte kommer att kunna lösas med av staten finansierade stödpaket. Fokus har ställts på att hela livsmedelskedjan skulle reagera på jordbrukets kris. De långa avtalshandeln gör med sina leverantörer har diskuterats flitigt. Framöver bör avtalsförhandlingen bli mer transparent så att det i avtalen åtminstone skall gå att få in klausuler om att höjda produktionskostnader under avtalsperioden kan påverka priserna.

Livsmedelsindustrin och handeln ser ju förstås i första hand på sin egen verksamhet men såväl industrin som handeln borde inse att de har allt att vinna på en fungerande inhemsk matkedja. Jord- och skogsbruksministern har aviserat att om inte annat hjälper så kan man via ny lagstiftning påverka avtalsförhandlingen i branschen. I alla parter intresse torde dock vara att frivilligt komma överens om bättre spelregler för en rättvisare livsmedelskedja och därmed kunna trygga tillgången på inhemsk mat också i framtiden.

Alla gårdar märker av årets kris och då lönsamhetskrisen i jordbruket redan pågått en längre tid så kan dessa tider för många av oss nu kännas som övermäktiga att klara av. Det är att hoppas att banker, andra kreditgivare och lantbrukshandeln senast nu gör sitt allra yttersta för att hjälpa hålla gårdarna flytande.

Det är också viktigt att vi själva stannar upp och funderar över vårt eget välmående. Nu då odlingsäsongens värsta arbetstoppar förhoppningsvis är över och julhelgerna infinner sig hoppas jag att alla har möjlighet till åtminstone någon dag av vila och avkoppling från det dagliga slitet. Det är också skäl att försöka mer aktivt än kanske tidigare ta kontakt till vänner och kollegor och försöka

vara lyhörd om man märker illamående hos någon nära. Det är också viktigt att det finns tillgång till lågtröskelhjälp att få oberoende om det gäller ekonomiska problem eller fysiskt illamående. Hjälpen som till exempel LPA:s Ta Hand Om Bonden-projektet erbjuder är oerhört viktigt dessa tider.

Under årets lopp har SLC och förbunden jobbat mycket med beredningen av CAP23. Den nationella strategin ska godkännas av statsrådet ännu denna månad. CAP23-paketet är ingalunda perfekt men vi får hoppas att inga dramatiska försämringar sker från vad vi nu vet om programmet. Stödnivåerna kan bibehållas på nuvarande nivåer men alltmer krav ställs på oss odlare då åtgärder vi tidigare haft i miljöersättningsprogrammet nu hittas i grundstödet villkorlighet och ekosystem.

En detalj i helheten kan tyckas vara frågan om LFA-stödets husdjursförhöjnings vara eller icke vara. Det är dock olyckligt om stödet slopas då vi inte har verktyg för att kompensera södra Finlands svin- och fjäderfäproducenter i ett läge då dessa branscher redan är ytterst trängda.

EU:s taxonomiförordning har varit skogsbranschens heta samtalsämne under hösten. Även om det i taxonomin finns goda avsikter så är det trösterikt att kunna konstatera att även landets regering, eller åtminstone majoriteten av dess medlemmar, anser att förslaget är för detaljerat. Vi har ju levt i tron att besluten om skogspolitiken görs nationellt men bland annat via denna förordning glider en stor del av besluten medvetet eller omedvetet över till EU. Med erfarenheterna från jordbrukspolitiken vet vi ju att detta inte bådär enbart gott.

Våra skogar växer som aldrig förr och det finns mer virke än någonsin i våra skogar. Detta är inte en slump utan en följd av aktiva nationella strävanden under en väldigt lång tid. Det stora virkesmängderna tillåter också ett aktivt uttag av virke ur skogarna. Detta är viktigt, givetvis för nationalekonomin, men också för strävandena att komma bort från användningen av fossila bränslen. Vi skogsägare och hela branschen har länge jobbat med att utveckla det hållbara skogsbruket och vi fortsätter givetvis ännu på att bli bättre på kolbindning och på att bevara biodiversiteten i skogarna men det skall hellre ske via frivilliga åtgärder och vår skogscertifiering än via detaljstyrning från EU.

Bästa fullmäktige,

På måndagen nåddes vi av sorgebudet att Nils-Anders Granvik från Småbönders, Kronoby har gått ur tiden. Nils-Anders Granvik var under 1990-talet och 2000-talets första år en central person såväl i den finlandssvenska bonderörelsen som i den finländska jordbruks- och dagspolitiken. I ÖSP var Granvik aktiv från år 1971, förbundsordförande 1994–2004, inom SLC var han aktiv från 1980 och fungerade åren 1994 till 2004 som centralstyrelsens första viceordförande. Nils-Anders Granvik hade också förtroendeuppdrag i MTK och andelslaget Österbottens Kött. Under åren 1999–2007 var Granvik riksdagsledamot för SFP.

Nils-Anders blev 77 år.

Jag föreslår att vi hedrar minnet av Nils-Anders Granvik med en tyst minut.